

ספר

שולחן שמואל

שורשי הלכה וענפיה

אחרונים עד
אחרוני דורנו

מרבן השולחן ערוך
והרמ"א

מקרא, משנה, גמרא
ראשונים

על סדר השולחן ערוך מקוואות

הספר מכיל את הסימנים הנצרכים ללימוד הלכות מקוואות.

בעריכת הספר הושקעה מחשבה רבה כדי שיהיה קל להבנה, ולשינון מהיר של החומר (דבר שהוכיח את עצמו בספר הקודם על 'חופה וקידושין'). הסוגיות פורקו לנקודות, ובכל נקודה הובאו המקורות ושיטות הפוסקים בצורה ברורה.

הספר מביא בשורשי הלכה את מקורות הדינים: מקרא, משנה, גמרא וראשונים (מהבית יוסף) ומראה את השתלשלות ההלכה (שו"ע והרמ"א) מתוך המקורות. משם **בענפי ההלכה** מובאים האחרונים ואחרוני האחרונים (המפרשים על הדף, כולל פתחי תשובה) עד תשובות אחרוני דורנו.

בנוסף תמצא בסוף כל סימן את סיכומו בצורה מקוצרת (דבר המקל מאוד בשעת החזרות), שאלות חזרה והתשובות ממבחני הרבנות. וכן עיונים, הרחבה, בנושאים מסוימים למעוניין להעמיד יותר.

עוד נוסף בסוף הספר פרק על מקוה ואוצרותיו, ובו מתוארים אופן בניית המקוה עם אוצרות זריעה והשקה.

ניתן לרכוש את הספר:

(א). אצל המחבר (ירושלמי שמואל) פאלפון 054-8456-923. ע"י משלוח בדאר.

(ב). בכתובת: מעלות דפנה 133/3 ירושלים

מחיר הספר 40 ₪. דמי משלוח 20 ₪. תשלום ע"י העברה בנקאית לאחר קבלת הספר בדאר.

S2079395@GMAIL.COM

סימן רא: דיני המקוה ומימיו

ובו עה סעיפים

סעיף א: שיעור מקוה

סעיף א: ^אאין האישה עולה מטומאתה ברחיצה במרחץ. ואפילו עלו עליה כל מימות שבעולם, עדיין היא בטומאתה וחייבין עליה כרת ^בעד שתטבול כל גופה בבת אחת במי מקוה ^גאו מעיין שיש בהם ארבעים סאה...

❖ שורשי הלכה

🔗 רחיצה במרחץ

^ארמב"ם (איסורי ביאה יא, טז): אין האישה עולה מטומאתה ויוצאה מידי ערוה עד שתטבול במי מקוה כשר... אבל אם רחצה במרחץ אפילו נפלו עליה כל מימות שבעולם הרי היא אחר הרחיצה כמות שהיתה קודם הרחיצה בכרת, שאין לך דבר שמעלה מטומאה לטהרה אלא טבילה במי מקוה או במעיין. כ"פ הטור.

כ"פ שו"ע: ^אאין האישה עולה מטומאתה ברחיצה במרחץ. ואפילו עלו עליה כל מימות שבעולם, עדיין היא בטומאתה וחייבין עליה כרת.

🔗 טבילת במקוה

^בעבודה זרה (עה:): "אך במי נדה יתחטא" (במדבר לא כג) מים שהנדה טובלת בהם, הוי אומר מ' סאה.

ובתגיגה (יא.): תניא: (ויקרא ט"ו), "ורחץ במים את כל בשרו". במים - במי מקוה. את כל בשרו - מים שכל גופו עולה בהן.

🔗 טבילת במעיין

^גתורת כהנים (שמיני פרשה ט): תניא אילו נאמר (ויקרא יא, לו) "מקוה מים יהיה טהור" יכול אפילו מילא מים על כתפו ועשה מקוה לכתחילה יהיה טהור, תלמוד לומר 'מעין', מה מעיין בידי שמים אף מקוה בידי שמים. אי מה מעיין מטהר בכל שהוא אף מקוה מטהר בכל שהוא, תלמוד לומר 'אך מעין', מעיין מטהר בכל שהוא והמקוה במ' סאה. אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין תלמוד לומר 'אך מעין', מעיין מטהר בזוחלין והמקוה באשבורן.

🔗 האם צריך מ' סאה במעיין

• ראב"ד – אין צריך מ' סאה במעיין לטבילת אדם (רא"ש – מ"מ בעין שיתכסה כל גופו בבת אחת). כ"כ ב"י בדעת הרמב"ם (שם הלכה ו).

גב דאמר בתורת כהנים (שמיני ריש פרשה ט) מה מעיין בידי שמים אף מקוה בידי שמים, והני בארות הם עשויים בידי אדם, האי 'בידי שמים' לא קאי אחפירת קרקע, אלא אהויית המים שנתהוו שם בידי שמים, לאפוקי מילא בכתף (דהוי מים שאובים).
וכן נראה מבעל תרומת הדשן (סי' רנח) ומדברי תשובות (המיוחסות) להרמב"ן (סימן רל"א).

❖ ענפי הלכה

א. "כל מימות שבעולם"

ט"ז(א): אפילו נתנה עליה דרך שפיכה ט' קבין (טבילת עזרא), שלתפילה מהני, לעניין נדה לא מהני.

ב. "במי מקוה"

האם צריך מים חיים לטבילת נדה מקוואות(א, ח): למעלה מהן מים חיים שבהן טבילה לזבים והזייה למצורעים וכשרים לקדש מהן מי חטאת.
משמע רק לזבים ולא לזכות ונידות.
ועוד תוספתא (זבים ג, א): חומר בזב שאין בזבה, שהזב טעון ביאת מים חיים והזבה אינה טעונה ביאת מים חיים.
ופירש הרמב"ם – שהוא הדין לנידה א"צ מים חיים.

• **ר"י** – אף במעיין בעיני מ' סאה, ומ"ש מעיין מטהר בכל שהוא הוא לכלים ולא לאדם.

[והראיה חגיגה(כב): דהא ארעא חלחולי מחלחלא ובעיני מ' סאה (פרש"י – והמים הנובעין כאן באין מנהר גדול, ולא חשבינן כמחובר, דבעיני ארבעים סאה במקום אחד).
משמע דמייירי במעיין (ובעיני מ' סאה), שבמקוה לא שייך חלחולי מחלחלא, אלא במעיין שגידי המים מתחברים תחת הקרקע.]

כ"פ הרא"ש – שהרי שיעור כל גופו מתכסה שיערו חכמים מ' סאה (ל"ש מקוה או מעיין).

כ"פ הרשב"א והר"ן – להחמיר באיסור כרת.

[**סיכום**: שיעור במים במעיין לצורך טבילת אדם **ראב"ד** – כל שהוא ובלבד שכל גופו מתכסה במים בבת אחת. כ"פ רמב"ם.

ר"י – מ' סאה. כ"פ רא"ש, רשב"א והר"ן]

פסק שו"ע כ"י: **"או מעיין שיש בהם ארבעים סאה."**

🔗 צירוף מי המעיין

ב"י: נראה שאם יש בצירוף כל הזחילה שבמעין יחד מ' סאה – מהני טבילה לאדם ולכלים. כן משמע מרש"י.

🔗 חפירת בארות בידי אדם

מהרי"ק: בארות שנעשו בידי אדם (פירוש שנחפרו ע"י אדם) והמים נובעים מהם, אף שהמעין לא יוצא מהבור – דין מעיין גמור יש לו (מים חיים לטהר זבים ומצורעים). אף על

.....

סעיף ה: דין הימים, גל שנתלש, טבילה באויר

סעיף ה: א. כל הימים יש להם דין מעיין לטהר בזחילה.
ב. הילכך גל שנתלש מהים ובו ארבעים סאה ונפלו על האדם או על הכלים - עלתה להם טבילה. ג. אבל אם הטביל בגל כשהוא באויר, קודם שיפול על הארץ, אף על פי שיש בו ארבעים סאה, או שזרק כלים באמצעות הגל שהוא עשוי ככיפה - לא עלתה להם טבילה.

לטבילת שאר טמאים כולי עלמא כל הימים דינם כמעין לטהר בזחילים.
 נמצא שלכו"ע, כל הימים (כולל הים הגדול) מטהרים בזחילה כמו מעיין בשאר טמאים חוץ מזב ומצורע.

כ"פ בשו"ע: א. כל הימים יש להם דין מעיין לטהר בזחילה.

גל שנתלש

ב. מקוואות (ה, ו): גל שנתלש (מהים) ובו ארבעים סאה, ונפל על האדם ועל הכלים (הטמאים), טהורים (נטהרו האדם והכלים).

ג. תוספתא (מקוואות ד, ה): גל הנתלש מן הים ומן הנהר אין מטבילין בו, שאין מטבילין באויר. היו שני ראשין נוגעות בארץ מטבילין בו. ואין מטבילין בכיפה.

וכ"ה בחולין (לא): מטבילין בראשין ואין מטבילין בכיפין שאין מטבילין באויר.

פרש"י: מטבילין בראש הגל - הנתלש מן הים והלך למרחוק ובא לארץ נכנס אדם תחת ראשו ומקבלו דהוי טבילה זו במחובר לקרקע. ואין מטבילין בכיפין - שלא יזרוק כלים בכיפי הגל דהיינו באמצעותו] שהוא עשוי ככיפה, וטעמא כדמפרש שהיא טבילת

שורשי הלכה

דין הימים

א. מקוואות (ה, ד): כל הימים כמקוה (ולא כמעין ולא מטהרים אלא באשבורן ולא בזחילה) שנאמר (בראשית א') "ולמקוה המים קרא ימים" - דברי ר' מאיר.
 ר' יהודה אומר: הים הגדול כמקוה (י"א האוקיינוס וי"א ים התיכון, אבל שאר ימים דין כמעין), ולא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה (שכל הנחלים הולכים אליו - ר"ש).
ר' יוסי אומר כל הימים מטהרים בזחילין, ופסולין לזבין ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת.

רמב"ם והרא"ש - פסקו כרבי יוסי.

דעת רבי יוסי

רש"י (שבת קט.) - כל הימים כולל הים הגדול תורת מעיין להם לטהר בזחילין, אבל פסולים לתורת מים חיים. כן פירש הר"ש.
אבל הרמב"ם - ר' יוסי מיירי בשאר ימים זולת הים הגדול.

ב"י: אין כאן מחלוקת (רש"י רמב"ם). שהרמב"ם מבאר מחלוקת התנאים לטבילת זבים ומצורעים דכתיב בהם 'מים חיים', אבל

- (א). מחשש טיט שקרקעית הים (כמ"ש בסימן קצח).
- (ב). מחשש שלא תטבול כראוי מפחד שיראוה בני אדם (קצח/לד).
- (ג). יש חשש שתשאר שערה על פני המים שלא יראוה בלילה.
- (ד). יש חשש שלא תטבול כראוי מפחד שתסחף במים.

ב. "גל שנתלש,,, ובו מ' סאה"

- למה צריך מ' סאה בגל שנתלש
- הרי הים דינו כמעין, ולפי הרמב"ם מעיין מטהר בכל שהוא ואין צריך מ' סאה?
- הט"ז (ו) – מ' סאה דנקט לאו דוקא, אלא כל שכל גופו מתכסה. כ"כ הדרישה.
- ב"ח – מ"ש כל הימים דין מעיין להם הוא רק לענין שמטהרים בזחילה ולא שמטהרים בכל שהוא אלא צריך מ' סאה.
- והראיה ממקוואות (ה, ד): ר' יוסי אומר – כל הימים מטהרין בזחילה. ולא כתב שדינן כמעין לטהר בכל שהוא.
- והש"ך (כ) – דחה דברי הב"ח והט"ז, ופירש: מעיין מטהר בכל שהוא רק כשהוא מחובר למקורו, אבל כשנתלש צריך מ' סאה.
- [ביאר לחו"ש (שמלה ס"ק כא) דברי הש"ך: הא דגל מטהר בזחילה משום שעדיין הוא זוחל מחיות הראשון אבל לגבי מ' סאה כיון שנתלש מהים בעי מ' סאה].
- ראה תמונות – 26, 27, בסוף הספר.

אזיר ואין מטבילין באזיר.

תוס': הא דאין מטבילין בכיפין הוי דאורייתא.

ב"י – משמע דנפקא ליה מדכתיב "אך מעיין ובור מקוה מים", דהנך אין דרכן להיות האזיר.

פסק שו"ע: **אבל אם הטביל בגל כשהוא באזיר, קודם שיפול על הארץ, אף על פי שיש בו ארבעים סאה, או שזרק כלים באמצעות הגל שהוא עשוי ככיפה - לא עלתה להם טבילה.**

❖ ענפי הלכה

א. "כל הימים... לטהר בזחילה"

ספר חבור לטהרה (לאדמו"ר מהאריסטיופאל): אף שרואים שגלי הים הולכים למרחוק ונופלים שם, לא מקרי זוחלים, לפי שתיכף חוזרים לאחריהם, וכמ"ש הרמ"א (סעיף ג) דאין יציאת המים קרויה זחילה אלא כשאין חוזרים למקומם, אבל חוזרים לא מקרי זחילה. וכ"ש כאן שאין המים יוצאים מגבולם כלל (ולכן אף למ"ד זחילה בים לא מטהרת, גלי הים לא מקרי זוחלים).

ראה תמונה - 25, בסוף הספר.

טבילה בים

מבית הלוי (דף קצז): אין להתיר לטבול בים, כמה טעמים –

.....

סעיף ט: טבילת כלי בתוך כלי

סעיף ט: א. כלי טמא שנתן בתוכו כלים אחרים והטביל הכלי - עלתה להם טבילה, אף על פי שפי הכלי צר ביותר, שהרי המים נכנסים לו, ומתוך שעלתה טבילה לכלי הגדול עלתה טבילה לכלים שבתוכו. ב. ואם הטוהו על צדו והטביל - לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד. וכן אם היה הכלי טהור ונתן לתוכו כלים טמאין והטבילן - לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד...

לכלים שבתוכו (חגיגה כב.).

❖ שורשי הלכה**הטבלת כלי בתוך כלי**

א. חגיגה (כב.): אמר רבא המטביל כלי בתוך כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד לא עלתה לו טבילה. **והני מילי** בכלי טהור (כלומר שהחיצון טהור) אבל בכלי טמא (כלומר שהחיצון טמא) מגו דסלקא טבילה לכוליה גופיה דמנא (פירוש לכלי החיצון) סלקא להו נמי לכלים דאית ביה. **דתנן** כלים שמילאן כלים והטבילן הרי אלו טהורים, ואם אינו צריך להטבילו (את הכלי החיצון), המים המעורבים עד שיהיו מעורבים כשפופרת הנוד.

פרש"י: ואם אין צריך להטבילו המים המעורבים - למקוה, ואתה בא לטהר על ידיהם כלים שבתוכו, עד שיהיו מעורבים דרך פה רחב כשפופרת הנוד.

כ"פ שו"ע לשון הרמב"ם (מקוואות ג' , ו):

א. כלי טמא שנתן בתוכו כלים אחרים והטביל הכלי - עלתה להם טבילה, אף על פי שפי הכלי צר ביותר, שהרי המים נכנסים לו, ומתוך שעלתה טבילה לכלי הגדול עלתה טבילה

הטהו על צידו

ב. תוספתא (מקוואות ה' , ג): קומקום שהוא מלא כלים והשיקן למקוה אף על פי שפיו צר כל שהוא, כלים שבתוכו טהורין. **היטוה** על צדו עד שיהא בפיו כשפופרת הנוד.

כ"פ הרמב"ם (מקוואות ג' , ו): ואם הטוה על צדו והטביל לא עלתה להן טבילה עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד, וכן אם היה הכלי טהור ונתן לתוכו כלים טמאים והטבילן לא עלתה להן טבילה עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד.

ופירש הר"ש (ו' , ה): כשפיו למעלה אע"פ שהוא צר כיון שהמים צפים על גביו הוי חיבור בכלשהו. אבל כשמטוה על צידו אין מתחבר למטה אלא מהצד לכן צריך נקב כשפופרת הנוד (ראה בענפי הלכה ביאור הר"ש ע"פ הש"ך ומחה"ש).

והתוס' רי"ד - כשמטוה על צידו פעמים שהפנימיים מכוסים במים והחיצון לא, שאז לא עולה טבילה לחיצון וממילא לא עולה טבילה גם לפנימיים.

ב"י: ודאי מיירי שהקומקום היה גם טמא.

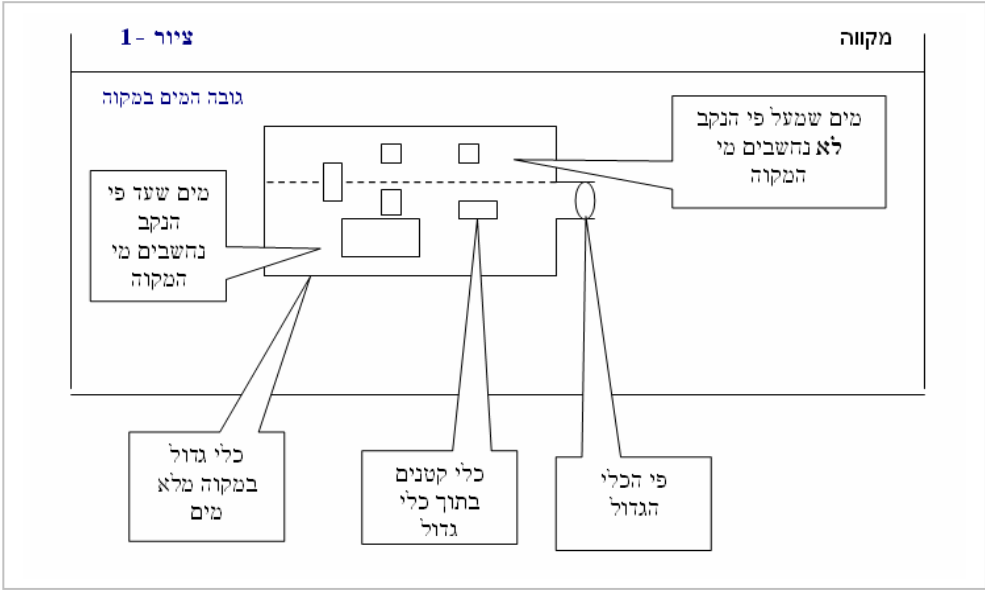
פסק שו"ע: ^בואם הטוה על צדו והטביל - לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד. וכן אם היה הכלי טהור ונתן לתוכו כלים טמאין והטבילן - לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד (תוספתא שם, כ"פ הרמב"ם).

שאם היה טהור לא עלתה טבילה לפנימיים, אלא אם כן היה בפיו נקב כשפופרת הנוד כמ"ש בחגיגה (כב.).

ב"י בשם הרשב"א (בית המים סוף שג): צריך שיהיו במקוה מ' סאה מלבד המים שבכלי.

[חילוק בין מקוה למעיין:

"ואם הטוה על צידו" - ע"פ מחצית השקל בביאור הש"ך (כח)

שבתוכו לפי שאינו מוקף מימי המקוה. **והט"ז (יח) פירש טעמו** – כשהנקב למעלה אז צפים המים על גביו והוי חיבור בכל שהוא, מה שאין כן מהצד שאין מתחבר כל כך.

פירש הש"ך (כח) ע"פ מחצית השקל: כשמונח על צידו, המים שבתוך הכלי הקטן מה שלמעלה מכנגד פי הגדול לא נחשב מי מקוה, כיון שאין בפי הנקב כשפופרת הנוד. משום הכי לא עלתה לו טבילה לכלים

.....

* שאלות חזרה ממבחני הרבנות

ניסן תשס"ד

- א. כיצד מבטלים כלי לצורך טבילה בתוכו (סעיף ז^א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. ולצורך השימוש בו למילוי מקוה). (סעיף מ^א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. האם פסול שאובים במקוה הוא מדאורייתא (סעיף ג^ב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. וסעיף ד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.) ומה הדין בספק שאובים למקוה? (סעיף סז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ג. באלו תנאים המשכה מועילה לעשיית מקוה? (סעיפים מד – מו, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ד. האם זריעה לתוך אוצר, בזמן שהמים זוחלין ממנו לבור הטבילה מועילה? (סעיף ס – השקת מים שאובים למים זוחלין, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ה. מה הדין במקוה שלא ייבשו לגמרי את הקרקעית טרם המילוי? (פרק מקוה ואוצרותיו – יתרונות וחסרונות, עמוד – 37. וסעיף טו^א, ענפי הלכה^ה – חזון איש, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ו. מה היא שיטת שו"ע הרב בבניית מקוה, כתוב בקיצור מה היתרונות והחסרונות של שיטה זו. (פרק מקוה ואוצרותיו – שיטת הרש"ב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

מנחם אב תשס"ד

- א. טבילה בתוך כלי הנמצא בנהר (סעיף ז^א, ענפי הלכה^ב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ב. מה שיעור המים הנדרשים לטבילה במעין? (סעיף א^ג, עמוד – 2.)
- ג. האם יש להעדיף אוצר זריעה או אוצר השקה? (פרק מקוה ואוצרותיו – יתרונות וחסרונות, עמוד – 37.)
- ד. טבילה במים חמים. (סעיף עה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ה. מה הגדרת זוחלים הפוסלת את המקוה? (סעיף נא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ו. האם יש להקפיד שנקב ההשקה יהיה פתוח בזמן הטבילה. (סעיף נב^ג, שורשי הלכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

תשרי תשס"ה

- א. **דין מעין שמקלח לתוך כלי** (סעיף ח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.), **ודין מעין שהמשיכו לבריכת מים?** (סעיף י, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ב. **מה דין תחת הצינור** (סעיף מא1, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.), **המניח קנקנים בגג והסייד ששכח עציץ?** (סעיף מג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ג. **האם יש להעדיף אוצר זריעה או אוצר השקה?** (פרק מקוה ואוצרותיו – יתרונות וחסרונות, עמוד – 37).
- ד. **מה הגדרת זוחלים הפוסלת את המקוה?** (סעיף נא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ה. **באלו תנאים המשכה מועילה לעשיית מקוה?** (סעיפים מד-מו, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ו. **מה היא שיטת שו"ע הרב בבניית מקוה, כתוב בקיצור מה היתרונות והחסרונות של שיטה זו?** (פרק מקוה ואוצרותיו, שיטת הרש"ב. עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).

.....

מקוה ואוצרותיו

חומרות בעשיית המקוה

דברי חיים (ב, צט): צריך לכתחילה לעשות המקוה כשר אליבא דכולי עלמא, כי הוא קדושתן של ישראל.

כ"כ יביא עומר (יו"ד ו, ד) – אף שבהלכות נידה פוסקים כמרן אף להקל, מכל מקום במקוה יש להחמיר, והחילוק בין נידה למקוואות: דשאני מקוה דקביעא וקיימא לטבילת הרבה נשים דבר יום ביומו, ולכן משום חומרת כרת ובפרט דאיתחזק איסור טומאה של האישה – יש להחמיר לכל הדעות. מה שאין כן בשאלה פרטית אזלין בתר מרן ואף לקולא.

אולם אגרות משה (יו"ד קי"א) – קשה מאוד לצאת לכו"ע, שהרי יש דעות שצריך דוקא מים חיים.

הצורך באוצרות במקוואות

כיון שצריך להחמיר לצאת לכו"ע בעשיית המקוואות, דנו הפוסקים באריכות איך לעשות את המקוה ואת אוצרותיו כדי לפטור בצורה מירבית את הבעיות.

תאור הבעיה: המקוה המשובח ביותר הוא מעיין נובע (כמו מקוה האר"י). גם מקוה שכולו מי גשמים הוא מקוה טוב, אלא שלאחר טבילות רבות המקוה מתלכלך, וצריך להחליף מימיו, ואי אפשר להשיג מי גשמים במשך כל השנה. על מנת לפטור את הבעיה הוצעו כמה פתרונות:

א). שיטה ראשונה אוצר זריעה: מכינים אוצר זריעה (מקוה נוסף) של מ' סאה מי גשמים, בצד מקוה שטובלים בו. כשרוצים להחליף מי המקוה, מרוקנים את המקוה (רצוי ע"י משאבה), אחר כך מזרימים מים מההספקה העירונית (שהם מים שאובים) לתוך אוצר הזריעה, המים נזרעים בתוך מי הגשמים ונעשים טהורים (ע"פ שו"ע רא"טו - "מקוה שיש בו ארבעים סאה... יכול לשאוב מים שאובים כל מה שירצה ליתן לתוכה והם כשרים"). כמו שתילי תרומה טמאים שנזרעים באדמה ונעשים טהורים (מסכת זבחים). משם זורמים המים דרך נקב למקוה הטבילה וממלאים אותו למ' סאה.

אלא שישנה מחלוקת, עד כמה אפשר להוסיף מים שאובים לאוצר הזריעה ולהעבירו למקוה ('נתן סאה ונטל סאה'). לדעת הר"ש ושו"ע (רא"כ"ד) יכול לעשות כן עד עולם. אולם לדעת הראב"ד והרמב"ם אפשר לעשות כן עד י"ט סאה ולא יותר.

ב). שיטה שניה אוצר השקה: מכניס לאוצר ההשקה מ' סאה מי גשמים (כנ"ל), לאחר ריקון המקוה מכניסים למקוה מ' סאה מים שאובים (מברז העירוני). אח"כ פותחים הנקב בין המקוה לאוצר ההשקה, ומשיקים (מלשון נשיקה) ואז מי המקוה נכשרים. כמו שכתב שו"ע (רא"נב). **לדעת** שו"ע מספיק להשיק לרגע ואח"כ לסגור הנקב (שלא יתלכלכו מים שבאוצר ההשקה). מכל מקום ש"ך כתב להחמיר להשאיר הנקב פתוח כל זמן ההטבלות (לחשוש ל"א שכתב ר"י).

לכל שיטה חסרונות ויתרונות: להלן טבלה של היתרונות וחסרונות של כל שיטה

	יתרון / חסרון	שיטת הזריעה	שיטת ההשקה
1.	ניקיון המים	המים תמיד נקיים, כיון שהם מתחלפים.	המים לא נקיים, לפי שנכנסים מי המקוה לאוצר דרך הנקב, ואין תחלופה באוצר ההשקה. תמונה 19
2.	אם האוצר נוזל	המקוה לא נפסל	המקוה נפסל.
3.	ניקיון המקוה	צריך ליבש המקוה לפני מילוי מים מהאוצר.	אין צריך לייבש.
4.	לתת מים חמים למקוה בתחילה	אסור, לפי שהמקוה נפסל במים שאובים.	מותר לתת תחילה מים חמים למקוה ואחר לעשות השקה.

5.	חומרת ראב"ד (נתן סאה לקח סאה)	אפשר להוסיף לאוצר רק עד י"ט סאה ולא יותר.	אין הגבלה.
6.	נסתם חלק מהנקב	כשר.	פסל.
7.	קטפרס בין האוצר למקוה	כשר.	לפי דברי חיים – פסול.
8.	מצב הנקב בשעת טבילה	אין צריך להיות פתוח בשעת הטבילה.	מין – אין צריך להיות פתוח. ש"ך – יש להחמיר.
9.	גובה המים	אין הגבלה.	צריך שהמים יעברו על נקב ההשקה.

.....

פתרונות

שיטת אגרות משה

מקוה ± אוצר זריעה או אוצר השקה (ואין צריך שתי אוצרות). וגם אין צריך להקפיד שיהא הנקב פתוח בשעת טבילה.

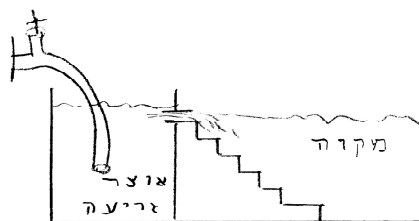
מי העיר מגיעים לבור הזריעה בעומק (כדי שתהיה הזריעה כשהמים נחים ולא יהא ערבוב במים). על פי שו"ת דברי יציב (יו"ד קטו) אפשר לעשות הזריעה אף כשהצינור על פני המים.

אוצר השקה:

מקוה המוכשר ע"י אוצר השקה

אוצר הזריעה:

מקוה המוכשר ע"י אוצר זריעה. מי העיר מגיעים לבור הזריעה בעומק (כשיטת החזון איש)

כן נהגו במרוצת השנים ברוב תפוצות ישראל. כ"כ אגרות משה ע"פ חתם סופר.

.....

@

ניסן תשס"ה

- א. באיזה אופן צריכים ליפול ג' לוגין שאובים למקוה כדי לפוסלו? (סעיף טו², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. וסעיפים לד-מג, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ב. שתי מקוואות: באחד כ' שאובים ובשני כ' כשרים וטבלו שנים והשיקום, מה דין הטובלים ומה דין המקוואות הנשארים. (סעיף נו – שני מקוואות, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.). מה הדין במקרה כזה כאשר יש שני מקוואות שבהם כ' כשרים ואחד שבו כ' שאובים? (סעיף נה – שלוש מקוואות. עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ג. דין מקוה שנשתנו מראה מימיו פרט את המקרים השונים. (סעיפים כג-כח, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ד. מקוה של עכו"ם, האם הוא נאמן לומר שהמקוה כשר, פרט את המקרים השונים לפי שיטות הפוסקים. (סעיף ד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ה. טבילה בתוך כלי הנמצא בנהר. (סעיף ז¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ו. מה דין מקוה שלא ייבשו לגמרי את קרקעיתו לפני שמילאו אותו במים. (פרק מקוה ואוצרותיו – יתרונות וחסרונות, עמוד – 37. וסעיף טו², ענפי הלכה ^ה – חזון איש, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).

תמוז תשס"ה

- א. האם פסול שאובים במקוה הוא מדאורייתא (סעיף ג^ב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. וסעיף ד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.). ומה הדין ספק שאובים למקוה (סעיף סז, ענפי הכלכה ^א – ט"ז ס"ק פ"א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ב. דין מעין שמקלח לתוך כלי (סעיף ח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.). ודין מעין שהמשיכו לבריכת מים. (סעיף י, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ג. מה דין תחת הצינור (סעיף מא¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.), המניח קנקנים בגג והסייד ששכח עציץ? (סעיף מג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ד. מה הדין במקרה שמילאו מקוה, שלא יבשוהו לגמרי את קרקעיתו טרם המילוי. (סעיף טו², ענפי הלכה ^ה – חזון איש, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ה. כיצד מבטלים כלי לצורך טבילה בתוכו (סעיף ז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.). ולצורך השימוש בו למילוי מקוה. (סעיף מ, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).
- ו. באלו תנאים המשכה מועילה לעשיית מקוה. (סעיפים מד-מו, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.).

חשון תשס"ו

- א. מה שיעור המים הנדרשים לטבילה במעין (סעיף א¹, עמוד 2).
- ב. האם יש להקפיד שנקב ההשקה יהיה פתוח בזמן הטבילה? (סעיף ב², שורשי הלכה וענפיה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. דין טבילה בנהרות. (סעיף ב², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. מה היא שיטת שו"ע הרב בבניית מקוה, כתוב בקיצור מה היתרונות והחסרונות של שיטה זו (פרק מקוה ואוצרותיו – שיטת הרשב"א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ה. שתי מקוואות שנפל לאחד מהם ג' לוגין שאובים ואין ידוע להיכן, באיזה מקרה ניתן לתלות שנפל באחד מהם. מה הדין לכתחילה ובדיעבד במקרה ששניהם היו חסרים ולאחר נפילת השאובין נפלו לתוכן מי גשמים והשלימום (סעיפים עב-עג, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ניסן תשס"ו

- א. דין מעין שמקלח לתוך כלי (סעיף ח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), ודין מעין שהמשיכו לבריכת מים? (סעיף י, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. מים הבאים למקוה מצינור – באלו תנאים המקוה כשר (סעיף לו¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), מה הדין כאשר המים באים לצינור מכלים שבגלגל (סעיף לו³, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. כיצד מכשירים מקוה שנפסלה בשאובים (סעיפים כ-כב, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת... סעיף נג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. האם יש להעדיף אוצר זריעה או אוצר השקה? (פרק מקוה ואוצרותיו – יתרונות וחסרונות, עמוד 37).
- ה. דין מקוה שנשתנו מראה מימיו. (סעיפים כג-כח, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ו. זוחלים – האם פוסלים מדאורייתא או מדרבנן. (סעיף נ, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

תשס"ו

- א. האם מותר לנקות את מי המקוה על ידי מסנן (פילטר) חשמלי. (עיונים-1, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. צינורות המביאים מים למקוה: 1. צינור תלוש שקבעו בקרקע (סעיף לו, עמוד

- שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. 2. **צינור העשוי מתכת** (סעיף מח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. 3. **צינור שיש בו בית קיבול הנעשה מאליו, שלא נעשה לצורך קבלה** (סעיף לו^ד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. ג. **מקוה של עכו"ם, האם העכו"ם נאמן לומר שהמקוה כשר. פרט את המקרים השונים לפי שיטות הפוסקים ואת הנימוקים** (סעיף ד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. ד. **מה התנאים הנדרשים כדי ששלשה לוגין שאובים יפסלו את המקוה. פרט כיצד המים צריכים להגיע למקוה, ואיזה מים פוסלים** (סעיפים טו-יט, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. וסעיפים כג-כט, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. ה. **זחילה שאינה ניכרת – מה הגדרת ניכר, מה מקור הדין, ומה שיטות הפוסקים להלכה** (סעיף נא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. ו. **מעין – מה שיעור המים הנדרשים בו לצורך טבילת אדם או כלים** (סעיף א), והאם שייך בו פסול שאובים (סעיף טו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

חשוון תשס"ז

1. **שתי מקוואות שנפל לאחד מהן ג' לוגין מים שאובים ואין ידוע לאיזה מהם באיזה מקרה ניתן לתלות שנפל באחד מהם?** (סעיף עב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. מה הדין לכתחילה ובדיעבד במקרה ששניהם היו חסרים ולאחר נפילת השאובין נפלו לתוכן מי גשמים והשלימום? (סעיף עג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
2. **מה דין המניח כלים תחת הצינור** (סעיף מא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), **המניח קנקנים בגג והסייד ששכח עציץ?** (סעיף מג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
3. **מקוה של עכו"ם. האם הוא נאמן לומר שהמקוה כשר? פרט את המקרים השונים לפי שיטות הפוסקים** (סעיף ד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
4. **האם ים נחשב למעין או למקוה לענין טבילה? באר את דין גל שנתלש לפי השיטות השונות.** (סעיף ה, עמוד – 4).
5. **האם עדיף לרוקן את מי המקוה על ידי משאבה או ניתן לעשות נקב ניקוז בקרקעית המקוה?** (סעיף 21, ענפי הלכה^ה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
6. **באלו תנאים המשכה מועילה לעשיית מקוה?** (סעיפים מד – מו, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.

ניסן תשס"ז

- א. **דין טבילה בנהרות.** (סעיף ב², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. **כיצד מבטלים כלי לצורך טבילה בתוכו** (סעיף 12, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת). **ולצורך השימוש בו למילוי מקוה** (סעיף מ, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. **עשיית מקוה משלג, כתוב את שיטות הראשונים. האם צריך להמתין שהשלג יימס כדי לטבול בו.** (סעיף ל, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. **כשרות מקוה שיש לו מדרגות העשויות מעץ או ממתכת.** (קצח/לא, ש"ך ס"ק מ"ה, ט"ז ס"ק ל"ב, ועוד רא/א¹, ענפי הלכה², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ה. **שני מקוואות באחד כ' שאובים ובשני כ' כשרים וטבלו שניים והשיקום, מה דין הטובלים ומה דין המקוואות הנשארים** (סעיף נו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת). **מה הדין במקרה כזה, כאשר יש שני מקוואות שבהם כ' כשרים ואחד שבו כ' שאובים.** (סעיף נה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ו. **דין מקוה שנשתנו מראה מימיו.** (סעיפים כג-כח, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

אב תשס"ז

א. הווייתו ע"י טומאה

- מה מקור איסור המשכת מי גשמים למקוה על ידי דבר המקבל טומאה. ומה ניתן לעשות כדי להכשיר זאת. (סעיפים מח-מט, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- מה הדין כשממשיך מים ממעין או ממקוה על ידי דבר המקבל טומאה. (סעיף מט, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- האם הכנסת כלים למקוה כדי להגביה את המים נחשב כהווייתו על ידי טומאה. (סעיף סו¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ב. פסול זוחלים

- האם זוחלים פסולים מדאורייתא או מדרבנן. (סעיף נ, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- האם המים שיוצאים מהמקוה בכניסת האדם לתוכו נחשבים לזוחלים. (סעיף נה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- מקוה שיש בגובהו נקב שממנו יוצאים המים הנמצאים מעל מ' סאה האם רשאי לטבול בחלק העליון של המקוה. (סעיף נ¹, ענפי הלכה², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ג. השקה

1. מה שיעור נקב ההשקה. (סעיף נב, וסעיף נג, מעמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
2. האם ניתן להשיק לאוצר השקה על ידי צרף נקבים, לצורך טיהור שאובים, ולצורך הכשר מקוה חסר. (סעיף נב, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. דין מעין שמקלח לתוך כלי (סעיף ח, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), ודין מעין שהמשיכו לבריכת מים? (סעיף י, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ה. מעין - מה שיעור המים הנדרשים בו לצורך טבילת אדם, (סעיף א, עמוד 2) או כלים (עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), והאם שייך בו פסול שאובים. (סעיף טו, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

א.

- א. כתוב את מחלוקת הראשונים בהסבר דין נטל סאה ונתן סאה (סעיף כד, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. האם יש להקפיד שנקב ההשקה יהיה פתוח בזמן הטבילה? (סעיף נב, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת, והש"ך ס"ק קיב, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

חשוון תשס"ח

- א. דין מעין שמקלח לתוך כלי (סעיף ח, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), ודין מעין שהמשיכו לבריכת מים? (סעיף י, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. מה דין תחת הצינור (סעיף מא, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), המניח קנקנים בגג והסייד ששכח עציץ? (סעיף מג, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. האם יש להעדיף אוצר זריעה או אוצר השקה? (פרק מקוה ואוצרותיו - יתרונות וחסרונות, עמוד 37).
- ד. מה הגדרת זוחלים הפוסלת את המקוה? (סעיף נא, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ה. באלו תנאים המשכה מועילה לעשיית מקוה. (סעיפים מד - מו, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ו. דין מקוה שנשתנו מראה מימיו. (סעיפים כג-כח, מעמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ניסן תשס"ח

1. השקה וזריעה:

- א. **הבא את המקורות להיתר השקה.** (סעיפים נב-נד, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. שגיאה! מקור ההפניה לא נמצא.)
 ב. **הבא את המקור להיתר זריעה.** (סעיף טו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ג. **האם השקה מכשירה את המים משום חיבור או משום שהמים השאובין נזרעים בטהורים ומתערבים בהם הבא שתי נפק"מ שבהלכות מקוואות שאפשר לתלות בחקירה זו.** (סעיף נב, ענפי הלכה ^ג – שני נפק"מ ביסוד מחלוקת רא"ש ורי"ו בד"ה השקה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

2. ניקוי המקוה:

- א. **מהם הבעיות ההלכתיות שישנם בניקוי המקוה.** (סעיף מ, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ב. **איזה נקב מכשיר כלי להוצאת המים.** (כ"ל.)
 ג. **מדוע נקב בכלי מכשיר, והרי המים מגיעים למקוה ע"י אדם?** (סעיף מ, ענפי הלכה ^ג – תירוצי הט"ז והש"ך, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ד. **האם אפשר לעשות בתחתית המקוה חור ולסגרו עם פקק כדי להקל על הוצאת המים.** (סעיף נ, ענפי הלכה ^ה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

3. המשכה:

- א. **מהם המקורות להיתר המשכה.** (סעיפים מד-מו, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ב. **מהם התנאים להכשר מים ע"י המשכה.** (כ"ל)
 ג. **מהי הסתירה בדברי הרמב"ם ומהו הישוב לסתירה.** (סעיף מד, שורשי הלכה ^א עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ד. **האם אפשר להמשיך את כל מי המקוה.** (סעיף מד, ענפי הלכה מחלוקת תוס' ולח"ש, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ה. **היכן לדעתך צריך למקם תעלות המשכה במקוה.** (סעיף מה – ג' טפחים לפני המקוה או האוצר, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

4. ספקות:

- א. **בור שנמצא מלא במים האם אפשר לטבול בו והאם זה משנה היכן נמצא הבור.** (סעיף עד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. עיין ענפי הלכה ש"ך.)
 ב. **באילו מקרים ספק מים שאובים פסול פרט ובאר.** (סעיפים טז-ע, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ג. **אשה הטובלת מחמת ראיית כתם והתעורר ספק בטבילתה מה דינה.** (סעיף עא, ענפי הלכה – כשהייתה הטומאה מדרבנן, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 ד. **מקוה שאין ידוע בשעת הטבילה אם היו ארבעים סאה ועכשיו כשמודדים נמצאו ארבעים סאה מה דין הטובל.** (סעיף סה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

5. זוחלין:

- א. מנה ארבעה מקרים במקוה שהמים זוחלין ואין בהם פסול של זוחלין. (א. מים שזחלו ע"י טבילה: סעיף א, ענפי הלכה - פת"ש(ג), עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ב. זחילה שאינה ניכרת: סעיף נא, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ג. זחילה שחוזרת, סעיף נ - הרמ"א^ד, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ד. זוחל ונשאר מ' סאה, סעיף נ^ה, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ה. זחילה במעיין, סעיף נא, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ב. מהי שיטת המהרי"ק בדין של מעין שהמשיכוהו לאשבורן, מהם ראיותיו, ומה דעת הש"ך בנידון. (סעיף י, ענפי הלכה - מעיין שממשיך זחילתו, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ג. לאחד ממקורות ההשקה חדר שורש של עץ שבמשך הזמן ניזון מהמים והמים התמעטו האם הוי פסול זוחלין. (שורשי עץ היונקים נקרא שזחילה שאינה ניכרת שלא פוסל, סעיף נא, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

אב תשס"ח

- א. מהו שיעור טהרת מקוה ומעין לאדם וכלים, מהיכן ילפינן האם זה דאורייתא או דרבנן. (סעיף א, עמוד - בעמוד 2.)
- ב. האם מקוה שיש בו מ' סאה אך בגלל בעיות טכניות א"א לטבול בו כגון מפלס נמוך וכו' האם זהו פסול בטבילה או פסול במקוה. הוכח את דבריך! (א. נותן אבנים בצד שיעלו המים, סעיףסו, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ב. שם ברמ"א^ד והרמ"א^ה. אומנם הרא"ה חולק, שם ענפי הלכה^א.)
- ג. בריכה קטנה הצמודה לנחל החצבאני ואין בה מ' סאה האם אפשר לטבול בה, והאם אפשר לטבול באחת מתוך כמה בריכות מים טבעיות קטנות שאין באף אחת מהן מ' סאה (כולן סמוכות זו לזו) (סעיףנב^ז, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ד. האם מקוה עם חמש מאות ליטר כשר לטבילה. (סעיףא², ענפיה הלכה^ד - שיעור מקוה. עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

הוייתו בטהרה

- א. הבא את המקורות לכך ומהי מחלוקת הראשונים בזה. (סעיף מח¹, עמוד - שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ב. באילו מקרים, למרות שהמים הגיעו ע"י דבר המקבל טומאה, אין מחלוקת בין

הראשונים, והמים כשרים. וכיצד אפשר להכשיר שלא בהמשכה מים שהייתם

לא בטהרה (א). מים הראויים לבוא למקוה אף בלא דבר המקבל טומאה, סעיף לה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ב).** המשיך מעיין או מקוה, סעיף מט, שורשי הלכה וענפיה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת..

ג. האם אפשר לסתום זחילה ע"י דבר המקב"ט, ובאיזה מקרה חידשו האחרונים שאפשר לסתום בדבר המקבל טומאה. (סעיף נ², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת..)

ד. האם אפשר להביא מים מאוצר הגשמים לבור ההשקה ע"י הכנסת צינור פלסטיק (כצינור מניקוז של מזגנים) כשקצה אחד באוצר ובקצה השני שואף אדם את האויר ועי"כ נשאבים המים מהאוצר לבור. (יש לדון מכמה צדדים: א). הבאת מים ע"י צינור פלסטיק, סעיף מח¹, ענפי הלכה ^ב, מחלוקת חזון איש ומהרש"ם, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ב).** הסרת מונע, סעיף לט, ענפי הלכה: מחלוקת רב פעלים וחתם סופר, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ג).** מדין מים שאובים, סעיף לא. הרה"ג יעקב יוסף זצ"ל, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת..

ג' לוגין

א. מהם התנאים לפסול מקוה בנפילת ג' לוגין מים, ובאיזה מקרה נפסל המקוה בפחות מג' לוגין מים. (סעיפים: טו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. וסעיפים כא-כג, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת..)

ב. מהם ההבדלים בין פסול ג' לוגין שאובין לבין פסול מראה. (ההבדלים: א). רק מים פוסלים בשאובים, אבל בשינוי מראה אף גוף הדבר פוסל, סעיפים כד כה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ב).** שאוב לא פוסל מקוה שלם, שינוי מראה פוסף אף במקוה שלם, סעיף כח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ג).** שאוב פוסל במעיין כשרבו השאובים, מה שאין כן בשינוי מראה שלא פוסל מעיין, שם. **(ד).** מים שאובים פוסלים בג' לוגין, סעיף טו², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. שינוי מראה לא תלוי בכמות אלא בשינוי מראה, סעיף כה, ראב"ד, וכ"מ מהשו"ע, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ה).** שינוי מראה החוזר למראה מים כשר, סעיף כה ^ג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. מה שאין כן במים שאובים, סעיפים כ-כב, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ו).** שאובים צריך לשפוך ג' לוגין לפי כללים שבסעיף טו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. מה שאין כן בשינוי מראה שבכל מקרה פסול).

ג. האם במעיין יש פסול של ג' לוגין. (סעיף טו¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת..)

הכשרת מקוה

א. באילו מקרים הכשרת מקוה פסולה (מחמת כל מיני פסולים) מתבצעת ע"י נקב הקטן מכשופורת הנוד. (א). סעיף נב¹. – מקוה פסול מדרבנן שעירבו עם מקוה כשר סגי בנקב כשערה, ש"ך ס"ק קט, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ב).** סעיף נג ^א. – מקוה שאוב שהשקהו למקוה כשר סגי בנקב כשערה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **(ג).** סעיף

- נד. – נפרץ הכותל זה לזה על רום קליפת השום ברוחב שפופרת הנוד – כשר. והרמ"א שם ג. – גל עפר בין שני מקוואות, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ב. ספק בשיעור המקוה מה הדין והטעם. (סעיף עא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ג. האם כשרות המקוה ופסילתו תלויה בדעתו ובכונתו של האדם (על פי המפורש בשו"ע ונו"כ). (סעיף לד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ד. מהם הצדדים להכשיר ולפסול מקוה ע"ג מקוה. (פרק מקוה ואצרותיו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

חיבורים

- א. מקוה עם מ' סאה מצומצמות מה הדין במקרים הבאים ומה ההבדל ביניהם:
 (1) ירד אדם וטבל ועלה ורגליו נוגעות במים האם יכול אחר לטבול. (סעיף סב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 (2) הכניס ספוג למים והוציאו ומים מנטפים ממנו האם יכול אחר לטבול. (סעיף סג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
 (3) הכניס כלי עם נקב והוציאו ומים מנטפים ממנו האם יכול אחר לטבול. (סעיף מג, וט"ז ס"ק מז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ב. קי"ל שניצוק וקטפרס אינו חיבור וא"כ אמאי אפשר לטבול בנהר. (סעיף ב, שורשי הלכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ג. באילו מקרים ג' מקוואות שבכל אחת כ' סאה והשאובה בצד וירדו ג' לטבול ומתוך כך נתמלאו ויצאו על שפתם ונתערבו יחד ובכ"ז שלושתם טמאים. (סעיף נה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

כסליו תשס"ט

כלים

- א. האם כלי שהמים שבתוכו אינם נפסלים להיחשב לשאובין הינו ג"כ כלי שכשר לטבול בו. (סעיף ז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)
- ב. איזה נקב מכשרי כלי. (כנ"ל.)
- ג. האם הכלי צריך להיות מחובר לקרקע. (כנ"ל.)
- ד. האם זה משנה ממה עשוי הכלי. (סעיף ז, ענפי הלכה – נקב המטהרו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.)

מי המקוה

עיירה מרוחקת ממקום מעיין סובלת מבצורת קשה ולכן אין לה אפשרות להשיג ארבעים סאה מי גשמים, אך עומדות בפניה ג' אפשרויות:

- א. הובלת שלג במשאית.** (סעיף ל, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. עיין מ"ש שם בחזון איש).
- ב. המשכה של ארבעים סאה מים שאובין.** (סעיף מד- ענפי הלכה ^א – מקוה שנעשה כולו בהמשכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. לאגור לאוצר את המים היוצאים מצינורות המזגנים.** (יש לדון מכמה צדדים: א). הבאת מים ע"י צינור פלסטיק, סעיף מח¹, ענפי הלכה ^ב, מחלוקת חזון איש ומהרש"ם, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ב). הסרת מונע, סעיף לט, ענפי הלכה: מחלוקת רב פעלים וחתם סופר, עמוד – שגיאה! מקור ההפניה לא נמצא. שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ג). מדין מים שאובים סעיף לא. הרה"ג יעקב יוסף זצ"ל, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- חוה דעתך מהן הבעיות בכל אחת מהאפשרויות הנ"ל וההלכה בהן ובאיזו מהן היית בוחר כמו"צ.** (עדיף לעשות מקוה משלג, ויניחו השלג מחוץ למקוה שיפשר שם וימשך למקוה).

מי מעיין ונהר

- א. מה הטעם שאינם נפסלים בזחילה.** (סעיף ב¹, ענפי הלכה ^א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. הרי קי"ל שניצוק וקטפרס אינו חיבור ומדוע בנהר אין בעיה כזו.** (סעיף ב², שורשי הלכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. מנה ג' אפשרויות שמי מעיין מפסיקים להיחשב מי מעיין.** (א). מעיין שהעבירו ע"ג בריכה והפסיקו, הוי כמו מקוה, סעיף י, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ב). סעיף יב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ג). סעיף יג – מעיין היורד מההר טיפין טיפין, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

שאובין

- א. מה דעת המחבר והרמ"א במקוה שכולו שאוב, אם הוא מדאורייתא או מדרבנן.** (סעיף ג שורשי הלכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת, ועיין שם בענפי הלכה 'דעת מרן').
- ב. מה הטעמים שמים שאובין שהומשכו כשרים ומה נפק"מ בין הטעמים.** (סעיף מו, מחלוקת מרן והרמ"א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. באילו מקרים מכשירים מים שאובין בהשקה שלא בגודל של שפופרת הנוד.** (סעיף נג – מקוה שלם שאוב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. סעיף נב¹ – מקוה חסר, ש"ך ס"ק קט, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. האם אפשר להכשיר בור מים שאובין בהשקה למעיין.** (סעיף יא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת, לאפוקי הרא"ה בסעיף טו¹, ענפי הלכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ה. היכן יש למקם את פתח ההשקה והזריעה.** (סעיף נב¹, ענפי הלכה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

הסימניה אינה מוגדרת).

אדר תשס"ט

א. מילוי המקוה

1. באחד המקוואות בארץ, לפני בוא הגשם הגדול, שהיה לפני כמה שבועות, עלה הבלן לגג המקוה עם דליים כדי לנקות את אוצר הגשמים מנשורת ופסולת, מכיון שמלאכת הניקוי, איסוף הנ"ל ומילוי הדליים מהם התארכה יתר על המידה, החליט הבלן להשאיר את הכל עד למחרת, שאז יסיים את מלאכתו. בלילה ירדו הגשמים ומילאו את האוצר, האם לדעתך המים כשרים. (סעיפים מג, מה, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
2. מהם התנאים שעל פיהם נקבעת ההלכה אם המים כשרים או פסולים. (שם - "ההבדל בין קנקנים", הסייד, ומסדר קנקנים במקוה).
3. המים שעל הגג נעצרים בשסתום, שהסרתו מזרימה את המים לבורות ההשקה למיניהם, האם יש בעיה בכך שהמים עומדים ע"ג שסתום. (סעיף לט, ענפי הלכה - מחלוקת רב פעלים וחתם סופר, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
4. פרט! היכן כדאי למקם במקוה את תעלות ההמשכה, מה צריך להיות ארכן, ומדוע. (סעיפים מה, מו, שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ב. הוויית המים

1. ארבעים סאה שהועברו ממקום למקום שלא על ידי כלי כגון על ידי אדם וכו', באילו מקרים יהיו כשרים לטבילה ובאילו לא (סעיף לט, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
2. אם אדם העביר מים למקוה חסר על ידי כלי מנוקב, האם המים נפסלו. (סעיף מז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
3. אשה הפוחדת להכניס את כל גופה למים, ומשום כך אינה יכולה לטבול, האם אפשרי שתשב האשה הזו על מדרגות המקוה שבתוך האשבורן, ואשה אחרת הנמצאת בתוך המקוה תיצור בידיה גל שיעבור על גופה של האשה הנ"ל ובכך לטהרה (סעיף ה – גל שנתלש, עמוד – בעמוד 4. הרמ"א סעיף נז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת, התיר לעשות כן לגבי כלים ולא אדם. אבל לגבי אדם אי אפשר ליצור גל שיכסה על גופה בפעם אחת).
4. האם אפשר להעביר מים ממקום למקום על ידי דבר הטמא בטומאה מדברי סופרים. (סעיף לה, שורשי הלכה^א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ג. מי המקוה

1. האם ארבעים סאה צריכים להיות כאלה שראויים לטבול בכל הארבעים סאה, או

שארבעים סאה הם רק שיעור של מקוה, אף אם אי אפשר לטבול בכל הארבעים

סאה, הוכח! (סעיף לב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. , מקוה מים וטיט כשר, אף שלא מטבילים בטיט).

2. מהם ההבדלים בין פסול ג' לוגין שאובין לבין פסול מראה. (ההבדלים: א). רק מים פוסלים בשאובים, אבל בשינוי מראה אף גוף הדבר פוסל, סעיפים כד כה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **ב**). שאוב לא פוסל מקוה שלם, שינוי מראה פוסף אף במקוה שלם, סעיף כח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **ג**). שאוב פוסל במעיין כשרבו השאובים, מה שאין כן בשינוי מראה שלא פוסל מעיין, שם. **ד**). מים שאובים פוסלים בג' לוגין, סעיף טו², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. שינוי מראה לא תלוי בכמות אלא בשינוי מראה, סעיף כה, ראב"ד, ו"מ מהשו"ע, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **ה**). שינוי מראה החוזר לבריאות כשר, סעיף כה³, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. מה שאין כן במים שאובים, סעיפים כ-כב, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. **ו**). שאובים צריך לשפוך ג' לוגין לפי כללים שבסעיף טו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. מה שאין כן בשינוי מראה שבכל מקרה פסול).

3. מי מקוה שנתערבו מחמת חלודה מהצינורות או מהרדיאטור, האם נפסלו (סעיף כה⁴, מי צבע, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

4. אם נפל יין למקוה חסר, ושינה את מראהו, ואחר כך חזר למראהו הראשון, האם היין מצטרף להשלים את שיעור המקוה. ומה הדין כששינה מראהו ונפלו ג' לוגין מים שאובין, האם פסלו את המקוה ומדוע. (סעיף כט⁵, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ד. זוחלין

- 1. מה היא זחילה שאינה ניכרת ומה ההלכה בזה.** (סעיף נא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- 2. האם אדם יכול לסתום באצבעו את מקום הזחילה.** (סעיף נ⁶, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- 3. האם זחילה הנעשית על ידי גורם אחר (לא טבעי) נקראת זחילה הפוסלת.** (סעיף א², ענפי הלכה⁷ – יציאת מים מהמקוה. עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- 4. האם מים, שנכנסים לתוך פתח צינור הזריעה, משום שהמפלס עלה כשהאשה טבלה, יוצרים פסול של זחילה.** (סעיף נ⁸, ענפי הלכה⁹ – זחילה ממקוה למקוה דרך נקב ההשקה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

אב תשס"ט**מעין**

- א. באר את דין "רבו הנוטפים על הזוחלין"? (סעיף ב², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. האם זהו דין דאורייתא או דרבנן (סעיף ב¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת). ועפ"ז באר את הדין במקרים הבאים המובאים בשו"ע:
- 1) מעין שמקלח על שפת הכלי ולתוכו? (סעיף ח, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
 - 2) מעין שהמשיכו לבריכת מים שהם נקיים ועומדים יש לה דין מעין? (סעיף י, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
 - 3) מקוה מים שאובין שהמשיכו עליו מי מעין? (סעיף יא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
 - 4) מקוה שיש בו מ' סאה ומעין כל שהוא יכול לשאוב כל מה שירצה וכו' אע"פ שהם רבים על המים שהיו בתוכה? (סעיף טו¹, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. האם הדין הנ"ל הוא דוקא ב"רבו"? (סעיף ב², ענפי הלכה ג¹ – מה הדין כשהזוחלים שווים לנוטפים עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. מעין שזורם לתוך בריכה ריקנית מה דין המים שבתוכה? (סעיף י, ענפי הלכה – המשיך מעיין לברכה ריקנית, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ה. מעין שהמשיכו למקום אחר ע"י כלים מה דינו? (סעיף מט, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

שאובין

- א. "ים שעשה שלמה" – מדוע כשר היה לטבול בו, איזה נקב היה בו ומדוע? (סעיף ז¹, ענפי הלכה – ים של שלמה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. "שוקת יהוא", מה היה תפקידה, כיצד היתה, מה דין המים שבה ושיוצאים ממנה? (הקדמה לסעיף ז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. אדם המעביר מים ממקום למקום בידיו, אימתי נחשב לשאוב ואימתי לא? (סעיף לט, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. אם פסול שאובין ודין של היתו בידי שמים הם ענין אחד או שנים? (סעיף לט, שאף בלא כלי נפסל ע"י אדם, משמע שאינו ענין אחד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

חיבורין

- א. אימתי שיעור חיבור המים כשערה, טופח ע"מ להטפוח, קליפת השום, סדק, שפ"ה? (כשערה – סעיף גג, מחלוקת מרן והרמ"א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. טופח ע"מ להטפוח – שיטת ר"ת שם. קליפת השום – סעיף נד הרמ"א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. קליפת השום – סעיף נד^א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

- ב. מה היתרונות והחסרונות של השקה מצד לצד ומלמעלה למטה? (פרק המקוה ואוצרותיו, מהצד – מתלכלך האוצר, משא"כ למטה. למטה – יש בעיה יש קטפרס שיש וסלים. עמוד – 36).
- ג. האם מותר להניח רשת בפתח שפופרת הנוד כדי לחסום הלכלוך? (סעיף נב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. נמצא נייר צמוד לפתח ההשקה, מה דין הטובלות כשנמצא בסוף היום, ומה דין כשידוע שהיה שם כל היום? (סעיף נב, נייר בפתח ההשקה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

מילוי המקוה

- א. "נוטפין שעשאן זוחלין סומך אפילו מקל אפילו קנה אפילו זב אפילו זבה יורד וטובל דברי ר' יהודה, ר"י אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו". באר את המשנה ע"פ שיטות הראשונים, הנפק"מ, ושיטות הטור? (סעיפים יד, מח, עמודים – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת, שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. אלו תנאים נדרשים כדי להתיר להזרים מים בצינורות מהאוצר לבור? (סעיף לו, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. האם צינורות מתכת הקבועים לקרקע כשרים להעברת מים? (שם).
- ד. האם כיפוף בצינור (זוית) פוסל את הצינור? (סעיף לו, שורשי הלכה – צינור שנכפף, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

חשוון תש"ע

א. מקוה מצומצם

1. תנן: "מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות ירדו שניים וטבלו זא"ז הראשון טהור והשני טמא, רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור", באר את הטעמים של מחלוקת רבנן וכו', כיצד פסקין, ומדוע כך פסקין? (סעיף סב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
2. כלי מנוקב שהעלוהו מהמים האם המים המתמצין ממנו שאובין? (סעיף מ, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
3. כיצד יטביל אדם כלי גדול בתוך מקוה מצומצם, באר את דעות הראשונים והנפק"מ ביניהם? (סעיף סג, הנפק"מ אם מורידה על צידה: לר"ש – עדיין יש לחוש, לרמב"ם – מותר. עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ב. בור המקוה

1. מה הם "חורי המערה" ומהי "עוקת המערה" באר את שיטות הראשונים והנפק"מ ביניהם? (סעיפים נח, נט, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
2. בור מים שאין בו ארבעים סאה הסמוך מאוד למעין, האם אפשר לטבול בו, ומה הדין כשהוא סמוך לבורות אחרים שגם להם אין ארבעים סאה אלא רק בצירוף כולם? (סעיף נב³, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
3. האם אפשר שמפלס המים שבבור המקוה יגיעו עד שפתו? (סעיף א², שורשי הלכה עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
4. חנות כלים הנמצאת בקומה השניה של קניון, ורוצים בעליה ליצור מקוה כלים בצמוד לחנות, האם אפשרי ובאילו תנאים? (הרמ"א סעיף ז², עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ג. הכשרת מים

1. כיצד מכשירין ע"י אמת המים מקוה שמלא במים שאובין (סעיפים כ, כא, מעמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת), וכיצד מכשירין מקוה שנפל לתוכו ג' לוגין מים שאובין, באר את ההלכה, ההבדל ביניהם, והאם לכל הדעות? (סעיף כב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
2. האם מים זוחלין יכולים לערב מקוואות (התייחס למי מעין, ולמי גשם שזוחלין)? (סעיף ס, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ולגבי מעיין עיין ש"ך ולחו"ש בענפי הלכה שם).
3. כ' סאה מים כשרים שהתחברו עם כ' סאה מים שאובין, האם נפסלו הכשרים (ב' בורות)? (סעיף נו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
4. קיימא לן במשנה: "מטהרין את המקוואות העליון מן התחתון וכו' ומשיקו אפי' כשערה". לכאורה הרי קיימא לן שצריך שפופרת הנוד, א"כ מדוע מהני רק כשערה. (סיכום סוף סעיף נד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

ד. טבילה

1. האם אפשר להטביל כלי בתוך כלי בתוך מקוה? (סעיף טו¹, עמוד 6 – 6).
2. אשה ירדה לטבול וטבלה, אך מסתפקת האם טבלה כראוי את כל גופה, מה דינה? (סעיף עא, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
3. אשה שטבלה ב-40 סאה אך ספק אם היה 40 סאה כשרים או שאובים מה הדין? (סעיף סז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
4. אשה שהיתה בנופש בבית מלון בארץ או בחו"ל ויש בו בריכות מים טבעיות המשמשים לרחצת הנופשים וטבלה בהם, האם מועילה לה הטבילה? (סעיף עד, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. גם סעיף א, עמוד 2 – 2).

ניסן תש"ע

פסליות במים

- א. ג' לוגין שאובין שנפלו לפחות מ-40 סאה האם הפכו את כל המים לשאובין, הוכח! (סעיף יט^ב, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת, עיין ענפי הלכה שם - ט"ז ס"ק לג).
 ב. מקוה שמקצת מימיו זוחלין האם כל המים זוחלין. (סעיף נ, ענפי הלכה^א – טבילה מעל הסדק, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
 ג. מקוה שאי אפשר לטבול בו מחמת מפלס נמוך האם המים פסולים, הוכח! (סעיף יו, ענפי הלכה^א מחלוקת הרשב"א והרא"ה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

הכשרת המים

- א. מים שאובין שהושקו למים טהורים, האם הפכו להיות טהורים לגמרי, הוכח! (סעיף נב^ב, ענפי הלכה^ג יסוד מחלוקת רא"ש ורי"ו, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
 ב. מים שאובין שהומשכו כיצד ההמשכה טיהרה אותם, ומה נפק"מ, הוכח! (סעיף מו, ענפי הלכה^ב – ביאור הגרי"ז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
 ג. האם כשרות המים תלויה בדעתו של האדם, הבא לפחות שתי הוכחות! (א) סעיף לד – כלי פוסל המים אם היו לדעת, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. (ב) סעיף מא – הנחת כלים לדעת ושלא לדעת, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. (ג) סעיף מב – כנ"ל, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

כלים

- א. משנה פרק ב' במקוואות: "השוקת שבסלע וכו' ואינה פוסלת את המקוה, היתה כלי חיברה בסיד וכו', ופוסלת את המקוה וכו', וכמה יהיה בנקב כשפופרת הנוד א"ר יהודה בן בתירא מעשה בשוקת יהוא וכו'". תוספתא מקוואות פ"ד: "קסטילין וכו' הכשירוהו אפילו נקוב כמחט וכו' בד"א מן הצד וכו', פקקו בסיד ובבנין אינו פוסל את המקוה. בסיד ובגפסים פוסל את המקוה. על הארץ ועל גבי סיד וגפסים או שמירחו בטיט מן הצדדין אינו פוסל את המקוה. נחלקו הרא"ש והרמב"ם בביאור המשנה והתוספתא, מנה לפחות ג' חילוקים ביניהם. (סעיף ז, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת. החילוקים:
 (א) גודל הנקב: לרמב"ם – נקב המטהרו. לרא"ש – בצדו נקב שפופרת הנוד, בתחתיתו נקב כל שהוא.
 (ב) לטבול בכלי עצמו שמוקב: לרמב"ם – מותר. לרא"ש – אסור.
 (ג) קביעת הכלי בקרקע: לרמב"ם – צריך גם לקובעו בקרקע. לרא"ש – מספיק לנקוב הכלי.
 (ד) חומר הכלי: לרמב"ם – הנקב תלוי בסוג הכלי, כלי חרס – מוציא זיתים. כלי עץ – מוציא רימונים. לרא"ש – בכל גוונא שפופרת הנוד בצידו, וכל שהוא בתחתיתו. (

- ב. באילו מקרים גם לדעת הרמב"ם יצטרכו כשפופרת הנוד. (סעיף ז, שורשי הלכה – כסף משנה, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ג. "מעין שהעבירו ע"ג השוקת פסול העבירו ע"ג שפה כל שהוא כשר חוצה לה וכו'" מה המחלוקת בב"י, בביאור משנה זו, והאם ע"פ הנ"ל אפשר להכשיר מים ממקורות המים שלנו המובלים דרך צינורות המחברים אליהם. (סעיף ח – מחלוקת בדעת הר"ש והרשב"א, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ד. האם במקרים הבאים הטבילה כשרה:
- 1) מטביל כלי בתוך כלי בתוך מקוה. (סעיף ט, עמוד – 6),
 - 2) עירב כלי עם מקוה ע"י פירצה בכלי כשפ"ה. (הרמ"א סעיף ז, ענפי הלכה – טבילת בתיבה שבנהר, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).

בנין המקוה וכשרותו

- א. כדי למלאות את בורות ההשקה ממימי האוצר צריך לפתוח את הפקק, אלו בעיות ישנן בפעולה זו ומהם פתרונן. (הבעיות ופתרון: א). הש"ך חשש לר"י שנקב ההשקה צריך להיות פתוח בשעת הטבילה. ולכן יש לקבוע הנקב למטה מגובה מי המקוה, סעיף נב^ג, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ב). סעיף ס – אין הזוחלים מערבים אלא אם כן עמדו, ראה שם חזון איש, עמוד – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.. ג). סעיף לט – הסרת המונע, דף – שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת).
- ב. מהן הבעיות שישנן במילוי המים שבבור הטבילה ע"י פתיחת הברז לבור הזריעה ומהן הפתרונות. (הבעיות ופתרון: א). ע"פ הראב"ד נתן סאה ונטל סאה כשר רק עד הרוב. פתרון: לעשות גם אוצר השקה. ב). יש להזהר שלא יהיו ג' לוגין מים שאובים במקוה אחר הנקיון. פתרון: לנקב את המקוה היטב. ג). הכנסת מים חמים למקוה לפני שיתמלא מ' סאה פוסל המקוה. פתרון: לכניס מים אחר אחר שיש בו מ' סאה).

סימן רב: דברים החוצצים בטבילה

ובו ט סעיפים

סעיף א: ^אאלו חוצצין בכלים, הזפת והמור (יש מפרש החמר ויש מפרש המסתיכ"ו או המוסק"ו) בכלי זכוכית, ^בבין מבפנים בין מבחוץ.

❖ שורשי הלכה❖ חציצה בכלי זכוכית

א. מקוואות (ט, ה): אלו חוצצין בכלים: הזפת והמור (השרף הנוסף מאילן המור), בכלי זכוכית (ראה ביאור בסמוך), בין מבפנים בין מבחוץ (בין תוך הכלי או מבחוץ). וכן הוא במסכת שבת (טו:).

ונחלקו בביאור המשנה:

• **רש"י** (שבת טו:): **בכלי זכוכית** - שהן חלקין, ואין אדם מקפיד על טיט ודבר אחר הנדבק בהן, לפי שנופל מאיליו, והני (זפת ומור) הוא דמדבקי טובא וקפיד עליהו, ואין חוצץ אלא דבר המקפיד עליו. כ"פ פירש הטור.

• **והסמ"ג** בשם ר"י פירש - שאר דברים כ"ש שחוצצים בכל הכלים, זפת ומור שדרך שזופתים בשאר כלים אינו חוצץ, אבל כלי זכוכית אף זפת ומור חוצצים.

ב. תוספתא (מקוואות ו, טו): זפת שבכוס ושבלוחית, מתוכן - חוצצת ומאחוריו - אינו חוצצת.

במה דברים אמורים מבית האומן, אבל מבית בעל הבית בין מתוכן בין מאחוריו - הרי זה חוצצת...

✓ **שם** (משנה טז): המור והקומוס בין בכוס בין בצלוחית בין בתמחוי בין בקערה, בין

מתוכן בין מאחוריהן בין מבית האומן בין מבית בעל הבית בין מלמטה בין מצדדין - הרי אלו חוצצין.

שם (משנה יח): לכלוכי שמרים שבכוס שבצלוחית... הרי אלו אין חוצצין, הגלידו הרי אלו חוצצין. כ"פ הרמב"ם.

כ"פ שו"ע: **א. אלו חוצצין בכלים, הזפת והמור בכלי זכוכית** (מקוואות ט, ה). ולא ביאר דעתו במחלוקת רש"י ור"י, **ב. בין מבפנים בין מבחוץ** (תוספתא שם).

❖ ענפי הלכהא. "אלו חוצצין"

ט"ז (א): ותלוי הדבר בקפידא, כדלקמן סעיף ב'.

ש"ך (א): **כתב הב"ח** שנוהגים העולם להחמיר, כפירוש הסמ"ג בשם ר"י (ששאר דברים חוצצים בכל הכלים, והזפת והמור חוצץ רק בכלי זכוכית).

לאפוקי העט"ז - שפסק כפירוש הטור בשם רש"י.

סעיף ב: **א. כל דבר שדרך להקפיד עליו - חוצץ, ואם לאו - אינו חוצץ,**

אלא אם כן היה חופה את רובו.

ב. הגה: שחרורית הדבוק ביורה מבחוץ הוא כדופן הכלי, ודרכו ככך, ואינו חוצץ

(ב"י ס"ו ק"כ בשם הרא"ש).

❖ שורשי הלכה

חציצה תלוי בהקפדה

א. נידה (זו): אמר ר' יצחק - דבר תורה:

רובו המקפיד עליו - חוצץ, רובו ואינו מקפיד עליו - אינו חוצץ. וגזרו על רובו שאינו מקפיד - משום רובו המקפיד, וגזרו על מיעוטו המקפיד - משום רובו המקפיד.

לגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד! היא גופה גזרה, ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה?

פרש"י: דבר תורה - הלכה למשה מסיני דאמר מר (סוכה דף ה:) שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני. **רובו** - רוב שער קשור אחת אחת.

כ"פ הרמב"ם (מקוואות ג, י): לענין טבילת כלים: דבר ברור הוא שכל מקום שאמרנו בזפת ובחמר וכיוצא בהן שאין חוצצין בכלים, מפני שאינו מקפיד הוא. **לפיכך** אם היה רוב הכלי חפוי בזפת או בחמר וכיוצא בהן - לא עלתה לו טבילה כמו שביארנו, אף על פי שאינו מקפיד, אין בדבר זה הפרש בכלי מן הכלים אלא כל הכלים

שזין בדבר זה.

כ"פ שו"ע: **א. כל דבר שדרך להקפיד עליו - חוצץ, ואם לאו - אינו חוצץ, אלא אם כן היה חופה את רובו** (נידה זו: כ"פ הרמב"ם).

ב. ב"י בשם הרא"ש (ס"ו ק): שחרות הנדבק בקומקומוס מבחוץ אין אדם מקפיד עליו ודרכו בכך וחשוב כדופן הכלי ואפילו בכולו אינו חוצץ.

כ"פ הרמ"א: **ב. שחרותית הדבוק ציורה** מבחוץ הוא כדופן הכלי, ודרכו בכך, ואינו.

❖ ענפי הלכה

ב. "שחרותית הדבוק ציורה מבחוץ"

ט"ז (ג): משמע מה שדבוק מבפנים חוצץ, ודוקא אם דרך להקפיד עליו. כן משמע משו"ע (קכ"ג) לענין חלודה.

סעיף ג: ידות הכלים שאינן עומדים להיות קבועים, כגון שהכניסן שלא כדרך או שלא הכניסם כולן או שנשברו, חוצצין.

כדרך ולא מרקן (לא גמר הכנסתן להדקן יפה) או שמרקן ונשברו (הידות ואינן משמשות עוד מעין מלאכתן ראשונה - הר"ש) - הרי אלו חוצצין. כ"פ הר"ש, הרא"ש והטור.

אבל הרמב"ם פירש - מרקן, לשון מירקן, מלשון ומורק ושוטף במים. לפי שרוב הידות

❖ שורשי הלכה

חציצה בידות הכלים

מקוואות (י, יא): כל ידות הכלים (כגון יד הקרדום) שהכניסן שלא כדרך (שלא כדרך הכנסתן לברזל, כגון באופן עקום) או שהכניסן

"שהכניסן שלא כדרך"

ט"ז (ד): טעמו – כיון שלא יישארו כן וצריך לחולצן ולתקנן כראוי, על כן הוי כמילי אחרנא שחוצצים.

"ונשברו"

ט"ז (ו): כתב הטור – שנשבר לתוך הקתא, פירוש הקתא הוא מתכת כמו הכלי עצמו, ויש בו חלל שבו מכניס היד של עץ, ונשבר העץ תוך הקתא, שצריך להוציאו ולהחליפו, על כן הוא חוצץ.

חלולות וצריך להניחן במים עד שיכנסו שם המים.

וכן פסק הרמב"ם בהלכות מקוואות (ג, יא): כל ידות הכלים שהן חלולין שהכניסן שלא כדרך, או שהכניסן כדרך ולא מירקן, או שהיו של מתכת ונשברו – לא עלתה להן טבילה.

ושו"ע פסק כפירוש הר"ש והרא"ש: **ידות הכלים שאינן עומדים להיות קבועים, כגון שהכניסן שלא כדרך או שלא הכניסם כולן או שהכניסם כולן ונשברו, חוצצין.**

❖ ענפי הלכה

סעיף ד: ^אכל ידות הכלים שנשתברו, כגון יד המגל והסכין, אם משמשין מעין מלאכתן ראשונה, אין חוצצין, ואם לאו, חוצצין.

סעיף ה: ^במגל שנשברה ידו מן השפה ולפנים אינה חוצצת, מפני שהיא כבית הסתרים. מן השפה ולחוץ, אם משמשת מעין מלאכתה אינה חוצצת, ואם לאו, חוצצת. סירגה בגמי או במשיחה, הרי זו חוצצת, דבקה בשרף, אינה חוצצת.

משמשין מעין מלאכתן ראשונה, אין חוצצין, ואם לאו, חוצצין.

❖ שורשי הלכה**ידות הכלים שנשברו**

^א**תוספתא** (מקוואות ו, כ): כל ידות הכלים שנשתברו, כגון יד המגל ויד הסכין, אם משמשין מעין מלאכתן ראשונה – חוצצין, ואם לאו – אין חוצצין.

כ"פ שו"ע: ^א**כל ידות הכלים שנשתברו, כגון יד המגל והסכין, אם**

^ב**שם** (משנה כא): מגל שנשברה ידה מסיטה ולפנים (ר"ש – שמא מן השפה ולפנים הוא) – אינה חוצצת, מפני שהיא כבית הסתרים. מסיטה ולחוץ: אם משמש מעין מלאכתה – חוצצת ואם לאו – אינה חוצצת. סירגה (דיבקה) בגמי או במשהו – הרי זו

❖ ענפי הלכה

"סירגה בגמי"

ש"ך (ב): שאין זה תיקון יפה, אלא עראי ובודאי אין דעתו להניחה שם. אבל דיבקה בשרף שהוא דיבוק טוב, על דעת להניחה שם ואינו חוצץ. כ"כ העט"ז (ה).

חוצצת (שאינו חיבור יפה), שורפה (הדביקה) בשרף - הרי זו אינה חוצצת.

כ"פ שו"ע: ^במגל שנשברה ידו מן השפה ולפנים אינה חוצצת, מפני שהיא כבית הסתרים. מן השפה ולחוץ, אם משמשת מעין מלאכתה אינה חוצצת, ואם לאו, חוצצת. **סירגה בגמי או במשיחה, הרי זו חוצצת, דיבקה בשרף, אינה חוצצת.**

סעיף ו: א. כלי שכפה פיו למטה והכניסו למים, אם פיו צר קצת ולא הפך פיו למעלה - לא עלתה לו טבילה, לפי שלא יגיעו המים לשוליו, אפילו אם מכניסו כולו למים.

^בהגה: מותר לטבול כלי בתוך כלי, אם יש צפי החילון כשפופרת הנוד (טור).
^גוזהר שכלי הפנימי יהא רפוי בתוך כלי החילון (מרדכי סוף עבודת כוכבים), ולכן לא יתחוב סכינים תוך דלי ויטבול, כי לא תעלה טבילה בראשם (או"ה כלל נ"ח). וכן אם הכלי הפנימי הוא כבד ומונח תוך החילון, לא תעלה לו טבילה במקום שמונח, ועיין לעיל סימן ר"א סעיף ט'.

פיו למעלה בתוך המים, אבל אם פיו רחב, או שהפך פיו למעלה בתוך המים - ודאי יכנסו לתוכו מים.

כ"פ שו"ע: ^אכלי שכפה פיו למטה והכניסו למים, אם פיו צר קצת ולא הפך פיו למעלה - לא עלתה לו טבילה, לפי שלא יגיעו המים לשוליו, אפילו אם מכניסו כולו למים.

❖ טבילת כלי בתוך כלי

^בחגיגה(כב): אמר רבא המטביל כלי בתוך כלי שאין בפיו כשפופרת הנוד לא עלתה לו טבילה. והני מילי בכלי טהור

❖ שורשי הלכה

הטבלת כלי שפיו צר

^אמקוואות (י, א): כלי שהטבילו דרך פיו (שהכניסו כשפיו למטה), כאילו לא טבל (מפני שאין המים נכנסים לכלי מחמת האוויר שבו, אבל כשפיו למעלה או מוטה המים דוחפים האוויר לחוץ ותופסים מקומו).
כן פירשו הר"ש רמב"ם ורא"ש.

הר"ש: ואין לפרש מפני שהמים נעשים שאובים בתוכו, שהרי המקוה אינו מצומצם והמים מושקים למקוה.

ב"י - ונראה היינו דוקא שפיו צר, ולא הפך

א. "אם פיו צר" (ב"י)

והב"ח חלק על הב"י, בדוק ומנוסה שאף בפיו רחב לא נכנסים בו המים כשפיו למטה. כ"כ הש"ך.

והט"ז (ו) – חילק, כלי שפיו רחב מאוד, כגון קערות וכיו"ב המים נכנסים לתוכו, אבל כשאינו רחב הרבה צדקו דברי הב"ח. **ולפ"ז**: לא קשה ממה שכתב מרן (רא"סג) שהמטביל במקוה מצומצם את היורה, מטבילה דרך פיה. לפי שפיו רחב הרבה.

ב. "לטבול כלי תוך כלי"

ש"ך (ד): דוקא כשהכלי החיצון טהור צריך נקב כשפופרת הנוד, אבל אם החיצון גם טמא, אף בלא נקב שפופרת הנוד מותר, דמיגו דסלקא טבילה לחיצון סלקא נמי לפנימי (כדלעיל רא"ט).

ג. "לא יתחוב סכינים"

ש"ך (ה): אלא יקשרם כחוט ובדבר הרפה (איסור והיתר).

"אם הכלי הפנימי כבד"

ש"ך (ו): ודוקא כשמילא מים בכלים הפנימיים קודם טבילה שאז הם מכבידים הרבה, אבל כלים ריקים אין לחוש. אך יזהר שלא להושיב הרבה כלים בכלי להטבילם יחד אפילו הם ריקים, אלא אם כן לא ישב זה על גב זה.

(כלומר שהחיצון טהור) אבל בכלי טמא (כלומר שהחיצון טמא) מגו דסלקא טבילה לכוליה גופיה דמנא, סלקא להו נמי לכלים דאית ביה.

כ"כ הטור – המטביל כלי לתוך המקוה ובתוכו כלי אחר... אלא א"כ יהא בפיו החיצון כשפופרת הנוד.

כ"פ הרמ"א: **ב**. מותר לטבול כלי בתוך כלי, אם יש בפיו החיצון כשפופרת הנוד.

והוסיף הרמ"א: **ג**. ויזהר שכלי הפנימי יהא רפוי בתוך כלי החיצון (מרדכי סוף עבודת כוכבים), ולכן לא יתחוב סכינים תוך כלי ויטבול, כי לא תעלה טבילה בראשם (או"ה כלל נ"ח). וכן אם הכלי הפנימי הוא כבד ומונח תוך החיצון, לא תעלה לו טבילה במקום שמונח. ועיין לעיל סימן ר"א סעיף ט'.

(שם): כלי טמא שנתן בתוכו כלים אחרים והטביל הכלי – עלתה להם טבילה, אף על פי שפי הכלי צר ביותר, שהרי המים נכנסים לו, ומתוך שעלתה טבילה לכלי הגדול עלתה טבילה לכלים שבתוכו.

אם הטוה על צדו והטביל – לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד. וכן אם היה הכלי טהור ונתן לתוכו כלים טמאין והטבילן – לא עלתה להם טבילה, עד שיהיה פיו רחב כשפופרת הנוד...

❖ ענפי הלכה**סעיף ז: כלי שצר מכאן ומכאן ורחב באמצע, אין המים באים לו לכל**

צד עד שיטהו על צדו.

❖ שורשי הלכה

כ"פ שו"ע: כלי שצר מכאן ומכאן ורחב באמצע, אין המים באים לו לכל צד עד שיטהו על צדו.

מקוואות (י, א): כלי שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע אינו טהור עד שיטנו על צדו (שאר המים נכנסים לתוכו יפה, אלא אם כן מטהו על צידו).

סעיף ח: כל כלי שפיו צר (יותר משפופרת הנוד) צריך להשהותו במים עד שיתמלא, או ימלאנו קודם שיכניסנו למקוה (או"ה שם).

שיכניסנו למקוה.

❖ שורשי הלכה

הטבלת כלי שפיו צר

מקוואות (י, א): כלי שהטבילו דרך פיו כאילו לא טבל.

פירוש הרא"ש – שכפה פיו למקוה והכניסו כך למים, ואז לא יגיעו המים לשוליו, ואפילו הכניסו כולו.

הלכה: המטביל כלי שפיו צר צריך להשהותו במים עד שיתמלא כולו או שימלאנו מים תחילה.

כ"פ שו"ע: כל כלי שפיו צר (יותר משפופרת הנוד) צריך להשהותו במים עד שיתמלא, או ימלאנו קודם

❖ ענפי הלכה

"יותר משפופרת הנוד"

כ"כ עט"ז (ח): מ"מ אם ממלאו מים קודם או משהה במקוה עד שיתמלא מהני. אף שבעלמא לא הוי חיבור רק בשפופרת הנוד, לכלי סגי בכל שהוא כדלעיל רא"ט. כ"כ איסור והיתר (נא, צו).

ש"ך (ז): אפילו נקב רחב יותר משפופרת הנוד, אם אין המים נכנסים צריך להשהותם או למלא הכלים קודם, ופשוט הוא.

סעיף ט: ידות הכלים שהם ארוכות ועתידי לקוצצן - מטביל עד מקום שעתידי לקוצצן, ודיו.

❖ שורשי הלכה

מקוואות (י, ה): כל ידות הכלים שהם ארוכין (יותר מכדי צרכם) ועתידי לקוצץ

(ולעשותם כפי מידתן הראויה) מטבילין עד מקום המדה (עד מקום שעתידי לקצצם). ר' יהודה אומר: עד שיטביל את כולו (אינו טהור עד שיטבול את כל היד, דלא אמרין על

כחתוך דמי.

הרא"ש: ומה שמקום החיבור לא הוי חציצה טעמו – כתוספתא (ז, ג): בית הסתרים בכלים לא חיישין לחציצה. כ"כ הר"ש.

כ"פ שו"ע: ידות הכלים שהם ארוכות ועתידי לקוצצן - מטביל עד מקום שעתיד לקוצצן, ודיו.

העומד להיחתך כחתוך דמי).

חולין (עג): טעמו שכל העומד להיחתך

מקוה ואוצרותיו

חומרות בעשיית המקוה

דברי חיים (ב, צט): צריך לכתחילה לעשות המקוה כשר אליבא דכולי עלמא, כי הוא קדושתן של ישראל.

כ"כ יביא עומר (יו"ד ו, ד) – אף שבהלכות נידה פוסקים כמרן אף להקל, מכל מקום במקוה יש להחמיר, והחילוק בין נידה למקוואות: דשאני מקוה דקביעא וקיימא לטבילת הרבה נשים דבר יום ביומו, ולכן משום חומרת כרת ובפרט דאיתחזק איסור טומאה של האישה – יש להחמיר לכל הדעות. מה שאין כן בשאלה פרטית אזלין בתר מרן ואף לקולא.

אולם אגרות משה (יו"ד קי"א) – קשה מאוד לצאת לכו"ע, שהרי יש דעות שצריך דוקא מים חיים.

הצורך באוצרות במקוואות

כיון שצריך להחמיר לצאת לכו"ע בעשיית המקוואות, דנו הפוסקים באריכות איך לעשות את המקוה ואת אוצרותיו כדי לפטור בצורה מירבית את הבעיות.

תאור הבעיה: המקוה המשובח ביותר הוא מעיין נובע (כמו מקוה האר"י). גם מקוה שכולו מי גשמים הוא מקוה טוב, אלא שלאחר טבילות רבות המקוה מתלכלך, וצריך להחליף מימיו, ואי אפשר להשיג מי גשמים במשך כל השנה. על מנת לפטור את הבעיה הוצעו כמה פתרונות:

א). שיטה ראשונה אוצר זריעה: מכינים אוצר זריעה (מקוה נוסף) של מ' סאה מי גשמים, בצד מקוה שטובלים בו. כשרוצים להחליף מי המקוה, מרוקנים את המקוה (רצוי ע"י משאבה), אחר כך מזרימים מים מההספקה העירונית (שהם מים שאובים) לתוך אוצר הזריעה, המים נזרעים בתוך מי הגשמים ונעשים טהורים (ע"פ שו"ע רא"טו - "מקוה שיש בו ארבעים סאה... יכול לשאוב מים שאובים כל מה שירצה ליתן לתוכה והם כשרים"). כמו שתילי תרומה טמאים שנזרעים באדמה ונעשים טהורים (מסכת זבחים). משם זורמים המים דרך נקב למקוה הטבילה וממלאים אותו למ' סאה.

אלא שישנה מחלוקת, עד כמה אפשר להוסיף מים שאובים לאוצר הזריעה ולהעבירו למקוה ('נתן סאה ונטל סאה'). לדעת הר"ש ושו"ע (רא"כ"ד) יכול לעשות כן עד עולם. אולם לדעת הראב"ד

והרמב"ם אפשר לעשות כן עד י"ט סאה ולא יותר.

ב. שיטה שניה אוצר השקה: מכניס לאוצר ההשקה מ' סאה מי גשמים (כנ"ל), לאחר ריקון המקוה מכניסים למקוה מ' סאה מים שאובים (מברז העירוני). אח"כ פותחים הנקב בין המקוה לאוצר ההשקה, ומשיקים (מלשון נשיקה) ואז מי המקוה נכשרים. כמו שכתב שו"ע (רא/נב). לדעת שו"ע מספיק להשיק לרגע ואח"כ לסגור הנקב (שלא יתלכלכו מים שבאוצר ההשקה). מכל מקום ש"ך כתב להחמיר להשאיר הנקב פתוח כל זמן ההטבלות (לחשוש לי"א שכתב רי"ו).

לכל שיטה חסרונות ויתרונות: להלן טבלה של היתרונות וחסרונות של כל שיטה

	יתרון / חסרון	שיטת הזריעה	שיטת ההשקה
1.	ניקיון המים	המים תמיד נקיים, כיון שהם מתחלפים.	המים לא נקיים, לפי שנכנסים מי המקוה לאוצר דרך הנקב, ואין תחלופה באוצר ההשקה. תמונה 19
2.	אם האוצר נוזל	המקוה לא נפסל	המקוה נפסל.
3.	ניקיון המקוה	צריך ליבש המקוה לפני מילוי מים מהאוצר.	אין צריך לייבש.
4.	לתת מים חמים למקוה בתחילה	אסור, לפי שהמקוה נפסל במים שאובים.	מותר לתת תחילה מים חמים למקוה ואחר לעשות השקה.
5.	חומרת ראב"ד (נתן סאה לקח סאה)	אפשר להוסיף לאוצר רק עד י"ט סאה ולא יותר.	אין הגבלה.
6.	נסתם חלק מהנקב	כשר.	פסל.
7.	קטפרס בין האוצר למקוה	כשר.	לפי דברי חיים – פסול.
8.	מצב הנקב בשעת טבילה	אין צריך להיות פתוח בשעת הטבילה.	מרן – אין צריך להיות פתוח. ש"ך – יש להחמיר.
9.	גובה המים	אין הגבלה.	צריך שהמים יעברו על נקב ההשקה.

כמה עצות:

ספר מקוואות של האדריכל יוסף שנברגר כתב: כמה עצות כלליות לפני בניית כל מקוה/אוצר:

א. כל מעבר מים לאוצרות או למקוואות יעשה ע"י המשכה דרך תעלה בקרקע עם בטון רזה (1 מלט, 12 חול), כדי לצמצמם את בעיית מים השאובים.

ב. אסור לבנות מקוה מתיבת בטון ולהביאה ולקובעה בקרקע (דהוי כלי), אלא באתר הבניה אפשר לצקת את הבטון למקוה.

- ג. מדרגות המקוה מיועדות לירידה ולא לטבילה. רק מדרגה אחרונה צריך לעשותה רחבה יותר (50 על 50 ס"מ), כדי שיוכלו קצרי הקומה לטבול שם. **ראה תמונה - 16 בסוף הפסר.**
- ד. קירות המקוה יהיו גבוהים מעל פני המים (כ 40 ס"מ מעל גובה המים שהם 120 ס"מ) למנוע יציאת המים בעת הטבילה.
- ה. לאטום היטב את המקוה שלא תהיה נזילה הניכרת לעין.
- ו. הרקת המים מהמקוה לא תהיה ע"י נקב בקרקעית המקוה (שמא הפקק מקבל טומאה, או שמא תהיה נזילה וכו'), אלא ע"י משאבה.
- ז. להכין הגג שמקבל מי גשמים לאוצר, שלא יהיו שם כלים.
- ח. בור הטבילה יהיה 1,000 ליטר, כדי לצאת לכו"ע, וגם מחשש התמעטות המים במשך הזמן.
- ט. עומק המקוה 120 ס"מ.

פתרונות

שיטת אגרות משה

מקוה ± אוצר זריעה או אוצר השקה (ואין צריך שתי אוצרות). וגם אין צריך להקפיד שיהא הנקב פתוח בשעת טבילה.

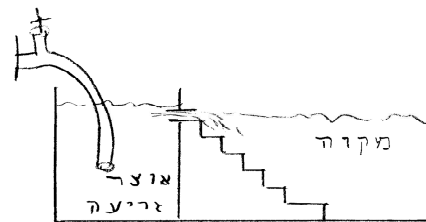
מי העיר מגיעים לבור הזריעה בעומק (כדי שתהיה הזריעה כשהמים נחים ולא יהא ערבוב במים). על פי שו"ת דברי יציב (יו"ד קטו) אפשר לעשות הזריעה אף כשהצינור על פני המים.

אוצר השקה:

מקוה המוכשר ע"י אוצר השקה

אוצר הזריעה:

מקוה המוכשר ע"י אוצר זריעה.
מי העיר מגיעים לבור הזריעה בעומק (כשיטת החזון איש)

כן נהגו במרוצת השנים ברוב תפוצות ישראל. כ"כ אגרות משה ע"פ חתם סופר.

ג. אוצרות המקוה

מי הגשמים משמשים בסיס לבניית אוצר ההשקה ואוצר הזריעה. ראה בפרק אוצרות המקוה.

מי הגשמים הבאים מאוצר מי גשמים נכנסים לתעלות המשכה. תעלה ימנית מובילה את המים לאוצר השקה, תעלה שמאלית מעבירה את המים לאוצר זריעה. ראה נקבים בתעלות ההמשכה.

לאחר מילוי אוצר הזריעה במ' סאה מים גשמים, מזרימים מי ברז (שהם שאובים) בתעלות ההמשכה לאוצר הזריעה, שממנו נשפך למקוה הטבילה.

(ד). ריקון וייבוש

10

ייבוש הרצפה והקירות
לאחר הרקת מי המקוה (ע"י משאבה)
נוהגים לייבש המקוה ע"י סמרטוטים היטב
היטב.

9

משאבת ואקום
נוהגים שלא לעשות נקב במקוה להוצאת המים
(שיתכן שהפקק מקבל טומאה, או תהיה
זחילה כשהפקק לא סותם היטב וכו'), אלא
מרוקנים המים ע"י משאבה (ספר המקוואות
לאדריכל יוסף שנברגר).

12

כאן ירד הרב למקוה עם פנס לראות אם
אכן לא נשארה רטיבות, פעמים אף
מורידים למקוה מאורר ולייבוש נוסף.

11

המקוה לאחר ייבושו

ה). מילוי המקוה

שפיכת כלור למקוה
 לאחר מילוי המקוה שופכים למקוה כלור כדי
 לשמור מפני זיהומים

מילוי המקוה מאוצר הזריעה (חור העליון). יש
 הנוהגים לחומרה, אחר כך גם לעשות השקה
 (החור השמאלי תוך המים)

ניתן לרכוש את הספר:

א). אצל המחבר (ירושלמי שמואל) פאלפון 054-8456-923. ע"י משלוח בדאר.
 ב). בכתובת: מעלות דפנה 133/3 ירושלים
 מחיר הספר 40 ₪. דמי משלוח 20 ₪. תשלום ע"י העברה בנקאית לאחר
 קבלת הספר בדאר.

S2079395@GMAIL.COM